

Sneeuwdek helpt tarwe de winter door

De wintergranen hebben nog maar weinig kans gekregen om zich te ontwikkelen. Toch is de uitgangspositie dit groeiseizoen helemaal niet zo gek. De sneeuw heeft de gewassen voldoende beschermd tegen de strenge vorst. De enige zorg is of de granen op tijd over voldoende stikstof kunnen beschikken.

De winter van 2010 was in meerdere opzichten opmerkelijk. Het was de koudste winter sinds 1996 en er lag in dertig jaar niet zoveel sneeuw. Een goede reden om eens te kijken hoe de tarwe het wintergeweld heeft doorstaan.

In het Zuidwesten is het het minst koud geweest. Volgens teelttechnisch specialist Rien Bos van agrarisch toeleverancier Van Iperen in Westmaas staat de tarwe er over het algemeen goed voor. „Het gewas heeft minder massa dan voorgaande jaren, maar dat trekt snel genoeg bij zodra het warmer wordt. Ziekten doen zich nauwelijks voor, al vinden we wel wat septoria in de vroeg gezaaide percelen. De kans is echter groot dat het oudere blad verdroogt omdat het door de vorst beschadigd is geraakt. Dan neemt de sporendruk vanzelf af.”

De grootste bedreiging voor de tarwe is volgens Bos momenteel slemp. Telers in de Hoeksche Waard hebben veel last van ganzen die op het jonge groen afkomen. De bovenlaag was extra gevoelig voor vertrapping vanwege de smeltende sneeuw. Naast de directe schade betekent het dat telers later het land op kunnen voor de stikstofbemesting omdat de grond minder snel opdroogt. Bos: „Gelukkig is de wetgeving zo aangepast dat je tarwe en graszaad ook mag bemesten als de grond bevroren is. Dat biedt mogelijkheden.” Het bemesten over de vorst mag alleen als het overdag dooit, zodat de meststoffen niet kunnen afspoelen.

Flevoland

Ook in Flevoland heeft de vorst geen directe schade veroorzaakt in de wintergranen, is de indruk van Paul Hooijman van de Agrarische

◀ WACHTEN OP SPUITWEER'

Leo Schelling, akkerbouwer in Goudswaard (ZH)

De spuitmachine staat klaar en de tanks met urean zijn net geleverd. Zodra het weer het toelaat, kan Leo Schelling het land op. Zijn grootste perceel wintertarwe bestaat uit het ras Tataros, dat hij in de tweede helft van oktober heeft gezaaid. Die staat er prima op. Helaas geldt dat ook voor het onkruid. Naast veel muur staan er andere onkruiden, die deels zijn meegelift met opgebrachte grond. Schelling wil de tarwe spuiten met het nieuwe middel Capri Twin, een mengsel van Primus en de nieuwe werkzame stof pyroxulam. Dit bestrijdt zowel gras- als een groot aantal breedbladige onkruiden.

Unie. „Mochten er planten wegvallen, dan is dat nog geen ramp. Je kunt rustig twintig procent van de planten missen. Wat je wel ziet, is contactschade door de sneeuw, vooral op vroeg gezaaide percelen. Verder valt op dat de verschillen tussen vroeg en laat gezaaide percelen klein zijn. Dat waren we de afgelopen jaren anders gewend.”

Ook Hooijman denkt dat telers perioden met nachtvorst zullen gebruiken om de tarwe van stikstof te voorzien, al is er met de laat gezaaide percelen wat hem betreft niet zoveel haast. „Die komen nog maar net met hun koppie boven de grond. Zeker als de grond gevoelig is voor uitspoeling, kun je maar beter even geduld hebben. Zolang de stikstof er maar op ligt zodra het warmer weer wordt.” Van de ziektedruk heeft Hooijman nog geen goed beeld. Zijn eerste indruk is dat er iets meer septoria-aantasting te zien is dan vorig jaar.

Groningen

Het Noordoosten kreeg de strengste vorst te verduren. Omdat er op 55 dagen een isolerend sneeuwdek lag, is ook daar nauwelijks vorstschade opgetreden. „Op dieper

gelegen plekken, waar de sneeuw zich had opgehoopt, kwam de tarwe zelfs groen tevoorschijn”, laat Albert Poppens weten. Hij is buitendienstmedewerker voor Agrifirm in het Oldambt. De tarwes die hij tot nu toe heeft gezien, hebben over het algemeen een goede stand, maar zijn nog niet ver ontwikkeld. „Ze moeten nog flink uitstoelen. Hier en daar adviseer ik om iets meer stikstof te geven, om de uitstoeling te bevorderen. Normaal gesproken kom je bij een advies van 140 kg minus de bodemvoorraad ergens uit tussen de 100 en 110 kg per hectare. Nu adviseer ik vaak 10 kg extra. Zeker als we pas na half maart het land op kunnen, dan heeft de tarwe dat wel nodig.”

Vanwege de kou is er minder onkruid te vinden dat zich bovendien minder ver heeft ontwikkeld dan in voorgaande jaren. Dat biedt telers de mogelijkheid om met goedkopere herbicidencombinaties het gewas schoon te maken. Poppens: „Denk aan MCPP en MCPA of een verlaagde dosering Verigal, Ally en Starane. Dat er minder onkruid staat, zegt nog niets. De kans is groot dat de onkruiden die normaal in november kiemen, straks als- nog tevoorschijn komen.” ■

▶ 'GESPIJT OP VROEGE N-GIFT'

Lenus Hamster, akkerbouwer in Nieuwolda (Gr)

Hoewel hij zijn data doorgaans goed paraat heeft, kan Lenus Hamster zich niet heugen wanneer hij voor het laatst tegen serieuze uitwintering heeft aangekeken. „Dat is al zeker 20 jaar geleden. Dankzij de sneeuw is de stand van de tarwe dit jaar gewoon goed. Wel hoop ik dat we snel het land op kunnen voor de stikstofgift. Zodra de temperatuur omhoog gaat, moet de plant over voedingsstoffen beschikken.” Net als veel andere akkerbouwers in het Oldambt bemest Hamster zijn tarwe met vloeibare kunstmest. De stikstof wordt hierbij voor een groot deel in ammoniumvorm toegediend. Dat betekent dat er een extra stap nodig is om de aangeboden stikstof om te zetten in de voor de plant opneembare nitraatvorm. Ook voor die stap moet de temperatuur hoog genoeg zijn. „Het is nog te vroeg om te zeggen of de trage start van het voorjaar ons opbrengst gaat kosten. Dat hangt helemaal van het verdere weersverloop af.”

► **'STRENGE WINTER HELPT BIJ SELECTIE'**

Bertrand Schuiling, veredelaar bij Wiersum Plantbreeding

Als veredelaar is Bertrand Schuiling gebaat bij omstandigheden die het de tarwe moeilijk maken, zoals een strenge winter. Alleen dan komen de verschillen tussen rassen en kruisingen duidelijk naar voren. "Pas na een jaar of vijf selecteren en vermeerderen gaat ons kweekmateriaal ook naar onze partners in het buitenland, waaronder Zweden en Duitsland. Soms kunnen we dan pas beoordelen of een nieuwe lijn goed winterhard is."

De verschillen in wintervastheid tussen de rassen die op de markt zijn, zijn volgens hem niet groot. Dat komt omdat de meeste veredelaars hun nieuwe rassen op meerdere plaatsen toetsen. "Het is commercieel interessant wanneer een nieuw ras onder verschillende omstandigheden goed presteert." Tot dusver is Schuiling weinig verrassingen tegengekomen op de proefvelden van het kweekbedrijf in Dronten. "De tarwe kleurt al weer mooi groen en de stikstof ligt er al op."

◀ **'SLEMP IS GROOTSTE VIJAND'**

Piet van Zwieten, akkerbouwer in Heinenoord (ZH)

Om plassen op zijn land zoveel mogelijk te voorkomen, spuit Piet van Zwieten begin maart zijn drainagebuizen door. De smeltende sneeuw heeft de top laag van de lichte klei gevoelig gemaakt voor slemp. Daar komt bij dat er ganzen van het naburige natuurgebied de boel vertrappen, waardoor er gemakkelijk water op het land blijft staan. "Dat is veel erger dan de vraatschade die de beesten veroorzaken", aldus Van Zwieten. De stand van de tarwe valt hem mee. Hij heeft dit perceel Ilias half november gezaaid, na de bietenoogst. Ondanks de lange vorstperiode staan er stevige plantjes en zijn de rijen al duidelijk te onderscheiden.

► **TARWE CENTRAAL OP DEMO JUNI**

Bedrijfsleider Gerhardus Roseboom (rechts) en projectmanager Jaap van 't Westeinde van proefboerderij Ebelsheerd in Nieuw Beerta blijven zich verbazen over de veerkracht van wintertarwe. Roseboom: "Toen het gewas net onder de sneeuw vandaan kwam, had het nog het meeste weg van een pakje shag. Nu kijk je er al weer groen op", zegt hij begin maart bij een rondje langs de proefvelden. Zowel de vroeg als laat gezaaide tarwe is niet kapot gegaan aan het wintergeweld. Misschien dat de zaaitijdenproef later nog verschillen aan het licht brengt. De proefboerderij heeft vanaf half september tot half januari maandelijks een deel ingezaaid. Alleen zaaien in december lukte niet vanwege de vorst. Half januari werd temidden van de sneeuwduinen het laatste veldje gezaaid. Een deel met wintertarwe en een deel met zomertarwe om te kijken of dit leidt tot opbrengstverschillen. Ook op het perceel met de rassenproeven zijn op het eerste oog geen grote verschillen te zien. Op alle veldjes kleurt de tarwe van binnenuit weer groen. Op een perceel met verschillende zaaisystemen lijkt zich een klein verschil in ontwikkeling af te tekenen. De tarwe die direct in de oude stoppel is gezaaid blijft ietsje achter, vermoedelijk omdat er stikstof wordt onttrokken voor de vertering van de gewasresten. Op 30 juni houdt Ebelsheerd open dag. Naast de genoemde proeven kunnen de bezoekers ook het resultaat bekijken van verschillende bemestingsystemen en ziekten- en duistbestrijding.

